

## הלכות מעשר פרק ה

א. הלוקח פרות תלושין לאכלן, נקבעו למעשר מדבריהם כמו שבארנו. ומאימתי יקבעו משיתן את הדמים, אף על פי שלא משך. הרי שלא נתן דמים, והיה בורר ומניח בורר ומניח, אפלו כל היום כלו, ואף על פי שגמר בלבו לקח לא נתחייב לעשר; ואם היה ירא שמים משגמר בלבו מעשר ואחר כך יחזיר למוכר, אם רצה להחזיר.

ב. הלוקח במחבר לקרקע, או שלקח תלוש לשלח לחברו לא נקבעו, ויש לו לאכל מהן עראי. האומר לחברו הא לך איסור זה, ותן לי בו חמש תאנים הרי זה אוכל אחת אחת, ופטור; ואם צרף, חייב לעשר.

ג. הא לך איסור זה, בעשרים תאנים שאבר לי בורר אחת אחת, ואוכל; באשכול שאבר לי מגרגר ממנו באילן, ואוכל; ברמון שאבר לי פורט אותו באילן, ואוכל; באבטיח שאבר לי סופת בקרקע, ואוכל. ואם קצץ את התאנים וצרפם, או שקצץ את האשכול או האבטיח חייב לעשר, שהרי לא קנה אלא הנתלש.

ד. אבל אם אמר לו הא לך איסור זה, בעשרים תאנים אלו, בשני אשכולות אלו, בשני רמונים אלו, בשני אבטיחים אלו קוצץ בדרכו, ואוכל עראי, ופטור: שלא נקבעו במקח, שהרי לקחן במחבר.

ה. המחליף עם חברו, זה לאכל וזה לאכל שניהם נקבעו למעשרות, שהרי לקחו בתלוש. זה לקצות וזה לקצות שניהן לא נקבעו, שאין המכר קובע דבר שלא נגמרה מלאכתו, כמו שבארנו.

ו. לקח האחד פרות שהחליף לאכילה, ולקח האחר חליפיהן להקצותן זה שלקח לאכילה, חייב לעשר; וזה שלקח להקצות, לא נקבע למעשר.

ז. האומר לחברו צא ולקט לך עשרים תאנים משלי, ואני אמלא את כרסי משלך שניהם פטורים: שאין זה חליפין, כדי שיהיה מכר. ואם צרף ואכל, חייב. והמתנה, אינה קובעת במכר.

ח. עם הארץ שהיה עובר בשוק, ואמר טלו לכם תאנים אוכלים ופטורין, שאין המתנה קובעת. ואם הכניסו לבתיהן אם רב העם מכניסים לבתים, מעשרים; ואם רב העם מכניסים לשוק, אינן מתקנים אלא דמאי שמא עשר, ואחר כך הביא לשוק. ואם אמר טלו לכם והכניסו לבתיכם כשמכניס לבית, מעשר דמאי.

ט. נתן לו דבר מרבה, אפלו אמר לו טל ואכל הרי זה כמי שאמר לו טל והכנס: שאינו אוכל, עד שיתקן דמאי. וכן אם נתן לו דבר שאין דרכו להאכל חי, או שהיה אדם גדול שאין דרכו לאכל בשוק הרי זה מתקן דמאי.

י. היו שנים, אמר לאחד טל ואכל, ואמר לשני טל והכנס זה אוכל ופטור, וזה אוכל וחייב. וכן אנשים שהיו יושבים בשער או בחנות, ואמר להם טלו ואכלו הרי אלו אוכלין ופטורין. ובעל השער או בעל החנות, לא יאכלו עד שיעשרו דמאי שנמצא פאומר לאלו טלו והכניסו לבתיכם, שהרי הם בבתיכם.

וּכְבֹּר בְּאַרְנוֹ שְׂאִין הַבַּיִת שְׂאִינוֹ שְׁלוֹ קוֹבֵעַ לוֹ, כְּשִׁיעֲבֹרוּ הַפְּרוֹת בְּתוֹכוֹ.

יא. הַשּׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵלִים לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ בַּפְּרוֹת, בֵּין בְּתִלוּשִׁין בֵּין בְּמַחְבְּרִין הוֹאִיל וַיֵּשׁ לָהֶם לֶאֱכֹל מִן הַתּוֹרָה בָּמָה הֵן עוֹשִׂין, הָרִי אֵלּוֹ אוֹכְלִין וּפְטוּרִין מִן הַמַּעֲשֶׂה. וְאִם הִתְנָה עִמָּהֶן שְׂיֹאכְלוּ מִה שֶׁלֹּא זָכְתָה לָהֶן תּוֹרָה, כְּגוֹן שֶׁהִתְנָה הַפּוֹעֵל שְׂיֹאכֵל בְּנוֹ עִמּוֹ, אוֹ שְׂיֹאכֵל בְּנוֹ מִשְׁכָּרוֹ, אוֹ שְׂיֹאכֵל אַחֵר גָּמַר מִלֵּאכְתּוֹ בְּתִלוּשׁ הָרִי זֶה אֲסוּר לֶאֱכֹל, עַד שִׁיעֲשֶׂה: הוֹאִיל וְאוֹכֵל מִפְּנֵי הַתְּנָאִי שְׁלוֹ, הָרִי זֶה כְּלוּקָח.

יב. שְׁכָרוֹ לְנֶפֶשׁ עִמּוֹ בַּיָּדִים, וְהִתְנָה הַפּוֹעֵל שְׂיֹאכֵל בַּיָּדִים הָרִי זֶה אוֹכֵל מִן הָאֵילָן אַחַת אַחַת, וּפְטוּר; וְאִם צֶרֶף, חַיֵּב. שְׁכָרוֹ לְנֶפֶשׁ בְּבָצָלִים, וְהִתְנָה לֶאֱכֹל יָרֵק מִקְרָסִם עָלָה עָלָה, וְאוֹכֵל; וְאִם צֶרֶף, חַיֵּב.

יג. קֶצֶץ הַפּוֹעֵל שְׂיֹאכֵל לִיטְרָה שְׁלִישִׁית, אוֹכֵל אַחַת אַחַת; וְאִם צֶרֶף, חַיֵּב לַעֲשׂוֹת הוֹאִיל וְהוּא אוֹכֵל דְּבַר קָצוֹב, הָרִי זֶה כְּלוּקָח שְׁאֵם צֶרֶף נִקְבָּע.

יד. לֹא קֶצֶץ, אֲלֹא הָיָה אוֹכֵל בְּדִין תּוֹרָה מִצֶּרֶף וְאוֹכֵל כָּל מִה שִׁירְצָה: וְהוּא, שֶׁלֹּא יִסְפֹּת בְּמִלַּח. אֲבָל אִם סִפֵּת בְּמִלַּח אַחַת אַחַת, מִתָּר; שְׁתֵּים שְׁתֵּים אֲסוּר, שֶׁהָרִי נִקְבָּעוּ בְּמִלַּח.

טו. פּוֹעֵל שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה בְּלִבְסִין, לֹא יֹאכֵל בְּכַנּוֹת שֶׁבַע; בְּכַנּוֹת שֶׁבַע, לֹא יֹאכֵל בְּלִבְסִין: עַד שִׁיעֲשֶׂה. אֲבָל יֵשׁ לוֹ לְמַנַּע עֲצָמוֹ, עַד שִׁיגִיעַ לְמָקוֹם הַיָּפוֹת.

טז. הַמוֹצִיא אֶת פּוֹעְלָיו לַעֲשׂוֹת לוֹ מִלֵּאכָה בַּשָּׂדֶה בְּזֶמֶן שְׂאִין לָהֶן עָלָיו מְזוֹנוֹת אוֹכְלִין מִן הַפְּרוֹת שֶׁבַּשָּׂדֶה, וּפְטוּרִין מִן הַמַּעֲשֶׂה: וְהוּא, שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מִלֵּאכָתָן. אֲבָל אִם יֵשׁ עָלָיו מְזוֹנוֹת הָרִי אֵלּוֹ לֹא יֹאכְלוּ, וְאִף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מִלֵּאכָתָן: שְׂאִין פּוֹרְעִין חוֹב מִן הַטָּבֵל. אֲבָל אוֹכְלִין אַחַת אַחַת מִן הַתְּאֵנָה אֲבָל לֹא מִן הַסֵּל, וְלֹא מִן הַקָּפָה, וְלֹא מִן הַמִּקְצָה.

יז. אֶחָד הַמִּבְשֵׁל, וְאֶחָד הַשּׁוֹלֵק, וְאֶחָד הַכּוֹבֵשׁ קוֹבֵעַ לְמַעֲשֶׂה; אֲבָל הַמַּעֲשֵׂן אֶת הַפְּרוֹת עַד שֶׁהִכְשִׁירָן, הָרִי הוּא סָפֵק. הַטּוֹמֵן פְּרוֹת בְּאֶדְמָה אוֹ בְּתֵבֶן אוֹ בַּזָּבֵל, עַד שֶׁהִכְשִׁירָן לֵאכִילָה לֹא נִקְבָּעוּ לְמַעֲשֶׂה.

יח. הַנּוֹתֵן יַיִן לְתַבְשִׁיל חֵם, אוֹ שֶׁנָּתַן שֶׁמֶן לְקִדְרָה וְאֶלְפָס כְּשֶׁהֵן מִרְתָּחִין נִקְבָּעוּ לְמַעֲשֶׂה. מִזֵּג יַיִן בְּמִים חֲמִים, נִקְבָּע; וְאִין צָרִיךְ לֹאמַר שְׁאֵם בְּשֵׁל הַיַּיִן, וְאֶפְלוּ בְּגַת שְׁאֲסוּר לַשְּׁתוֹת מִמֶּנּוּ, עַד שִׁיעֲשֶׂה.

יט. הַשּׁוֹם וְהַשְּׁחָלִים וְהַחֲרָדֵל שֶׁשָּׁחֲקָן בַּשָּׂדֶה בְּשֶׁמֶן, נִטְבָּלוּ לְמַעֲשֶׂה. וְכֵן הַסּוֹחֵט אֶשְׁכּוֹל לְתוֹךְ הַכּוֹס, נִקְבָּע; לְתוֹךְ הַתְּמָחוּי, לֹא נִקְבָּע.

כ. הַמוֹלֵחַ פְּרוֹת בַּשָּׂדֶה, נִקְבָּעוּ; טָבֵל הַיָּדִים אַחַת אַחַת בְּמִלַּח וְאֶכֶל, פְּטוּר. הַפּוֹעֵעַ זֵיתִים כְּדִי שִׁיֵּצֵא הַשֶּׁרֶף מֵהֶם, פְּטוּר. הַנוֹטֵל זֵיתִים מִן הַמַּעֲטָן, טוֹבֵל אַחַת אַחַת בְּמִלַּח וְאוֹכֵל; וְאִם מִלַּח וְנָתַן לְתוֹךְ פִּי, חַיֵּב. וְכֵן כָּל כִּיּוּצָא בְּזֶה.

כא. הַתּוֹרֵם פְּרוֹתָיו תְּרוּמָה שְׁצָרִיךְ לְתָרֵם אַחֲרֶיהָ שְׁנִיָּה, נִקְבָּעוּ

לַמַּעֲשׂוֹר; וְלֹא יֹאכַל מִהֶן עֲרָאִי, עַד שְׂיוּצִיא הַתְּרוּמָה הַשְּׁנִיָּה  
וַיַּעֲשֶׂר.

כב. פְּרוֹת שְׁנִגְמָרָה מְלֹאכָתָן, וְחֹשֶׁכָה עָלֶיהֶן לַיְלִי שַׁבַּת נִקְבְּעוּ;  
וְלֹא יֹאכַל מִהֶן אֶפְלוּ לְאַחַר הַשַּׁבַּת, עַד שְׂיַעֲשֶׂר. תִּינוּקוֹת  
שְׂטָמָנוּ תְּאֲנִים לַשַּׁבַּת, וְשִׁכְחוּ לְעֶשְׂרֵן לֹא יֹאכְלוּ לְמוֹצָאֵי שַׁבַּת,  
עַד שְׂיַעֲשֶׂרוּ.

כג. תְּאֲנָה שֶׁהִיְתָה מִיְחָדָת לֹו לֹאֲכַל פְּרוֹתֶיהָ בַּשַּׁבַּת, וְלִקַּט  
מִמֶּנָּה כָּלכָּלָה לֹא יֹאכַל עַד שְׂיַעֲשֶׂר: הוֹאִיל וּפְרוֹת אֵלוּ מִיְחָדִין  
לַשַּׁבַּת, וְהַשַּׁבַּת קוֹבֶעֶת.

כד. הִיָּה אוֹכֵל בְּאֶשְׁכוֹל, וְחֹשֶׁכָה עָלָיו לַיְלִי שַׁבַּת הָרִי זֶה לֹא  
יִגְמֹר אֲכִילָתוֹ בַּשַּׁבַּת, עַד שְׂיַעֲשֶׂר; וְאִם הִנִּיחוּ לְאַחַר הַשַּׁבַּת,  
הָרִי זֶה גּוֹמְרוֹ.